

Foto: I. Ž.

Kronana Marija na Sveti Gori

Posvet o kronani podobi Matere Božje

Marijino svetišče na Sveti Gori, v vrsti romarskih poti med Štajersko in Jadranskim morjem, spada med središča, kjer se zbirajo narodi različnih jezikov. Sveta Gora je v katoliškem smislu pridobila velik pomen sredi 16. stoletja. Primož Trubar se je namreč strogo izrazil proti Urški Ferligoj, ki je spodbudila gradnjo svetišča. Marijino češčenje je imelo poseben pomen v Ogleju, celo pred efeškim koncilom, in v večini sufraganskih sedežev, kjer so bile stolnice posvečene Materi božji in kasneje Vnebovzeti.

Svetogorsko svetišče in romarji so bili leta 1566, četrto stoletje po začetku gradnje, zaupani v varstvo in oskrbo Frančiškovi manjšim bratom. Njihova najpomembnejša naloga je bila pastoralna oskrba romarjev. Samostan, ki je tedaj pripadal provinci sv. Križa, je zagotavljal zadostno število spovednikov in sposobnih pridigarjev, saj je bila v njem živeča redovna družina ena največjih v provinci. Samostanu so določili največje območje kolekture, s katerega je prejemal darove za preskrbo prebivalcev samostana, hkrati pa je bilo to tudi območje pastoralne pomoči krajevnim duhovnikom. Svetogorski samostan je večji del 17. in 18. stoletja gostil študij filozofije.

V soboto, 7. oktobra, je bil v frančiškanskem samostanu na Sveti Gori znanstveni posvet ob 300. obletnici kronanja milostne podobe svetogorske Matere Božje.

Slovesni dogodek, ki je bil 6. junija 1717 na goriškem Travniku, so pospremile velike množice iz vse tedanje Goriške, počastili pa so ga tudi številni svetni ter cerkveni dostojanstveniki iz avstrijskih dežel in beneškega ozemlja. V 18. stoletju je bilo namreč kronanje podob izjemno pomemben dogodek, ne samo v religioznem, ampak tudi v širšem družbenem kontekstu. Goriško kronanje lahko tako razumemo kot neke vrste spravo med stanovi po krvavem tolminskem puntu leta 1713. Poudariti velja tudi, da je svetogorska podoba druga kronana Marijina podoba zunaj Italije. Pred njo je bila le trsatska, še v istem letu pa ji je sledila čenstohovska.

Svetogorska milostna podoba, to je slika Matere Božje z Jezusom med prerokom Izaijem in sv. Janezom Krstnikom, je prišla na Sveto Goro kot dar oglejskega patriarha Mari-

na Grimanija leta 1544. Takrat je nadomestila prvoten lesen Marijin kip. Patriarhovo radodarno dejanje je pomenilo tudi prizadevanje tedanje katoliške Cerkve v boju proti protestantizmu, ki je bilo na Goriškem močan. Čeprav je svetogorska podoba ena najbolj znanih slik na Goriškem, ne vedo natančno, kdo jo je naslikal. V literaturi se kot možna avtorja omenjata Palma Starejši ali Francesco Rizzo da Santacroce. Zlati kroni je podarila kranjska rojakinja Ana Katarina Schell pl. Schellenburg.

Letošnjo obletnico so patri na Sveti Gori proslavili 17. junija s slavnostnim koncertom in 25. junija s slovesno mašo. Na obletnico dogodka, 6. junija, so v goriški bogoslovni knjižnici pripravili predavanje. Sobotni posvet je organiziralo mednarodno središče za primerjalne zgodovinske raziskave Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (ICCHS) v sodelovanju s frančiškanskim samostanom na Sveti Gori in Restavratorskim centrom ZVKDS. Dopoldanski program je vodil Renato Podbersič, popoldanskega pa Matej Klemenčič. Sergio Tavano je orisal kulturnozgodovinske spomine na svetogorsko Mater Božjo in njeno svetišče, Liliana Ferrari in Lucia Pillon pa kulturnozgodovinski oris Goriške na začetku 18. stoletja. Jože Škofljanec je predstavil frančiškane province sv.

**NEKOČ JE BIL
KRONANJE PODOB
POMEMBEN DOGODEK.**

Križa, varuhe svetogorskega svetišča, Vojko Pavlin je raziskal prostor prve svetogorske cerkve, Pavla Jarc je podala umetnostnozgodovinsko podobo cerkve na Sveti Gori, p. Silvin Krajnc pa pomen kronanja svetih podob. Renato Podbersič je govoril o kronanju slike svetogorske Matere Božje in njenem pobudniku gvardijanu p. Romualdu Sitarju, Anchise Tempestini o avtorju milostne podobe na Sveti Gori (najverjetneje Filippo da Verona), Ferdinand Šerbelj o kopiji in variantah podobe svetogorske Matere Božje, Alessandro Quinzi o ikonografiji zgodbe Uršule Ferligoj, ki je spodbudila gradnjo cerkve, Katarina Meke o darovalki zlatih kron Ani Katarini pl. Schellenburg, Miha Jeršek pa o značilnostih draguljev v kroni svetogorske Matere Božje. ■

IVO ŽAJDELA